

בס"ד. משיחות ש"פ תרומה, ב' אדר ה'תנש"א.

שבמשך חיי האדם⁸. ובלשון הכתוב – שהביאו הרמ"א להלכה בסוף (הלכות פורים שבסוף) חלק אורח-חיים – טוב לב משתה תמיד¹⁰.

ונוסף לזה ישנו ציווי מיוחד "משנכנס אדר מרבין בשמחה" – הוספה וריבוי בשמחה מהתחלת חודש אדר, מר"ח אדר¹¹, ומוסיף והולך מיום ליום¹² במשך כל חודש אדר¹³.

ויש להוסיף בהדיק ד"משנכנס אדר" – שעיקר ושלמות הכניסה דחודש אדר היא לאחר ששעבר יום שלם מהימים

פולחנא כפולחנא דרחימיותא" (ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א).

(8) כמאד"ל "חייב אדם לברך על כו' כשם שמברך על הטובה", "לקבולינהו בשמחה" (ברכות נד, א במשנה. שם ס, ב).

(9) משלי טו, טו.

(10) ובלשון הרמב"ם (הל' דעות שם): "שמח כל ימיו". – וע"פ המבואר בפנים, י"ל, ש"כל ימיו" ישנה גם "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה כו", השמחה שבעבודת ה'.

(11) כולל גם יום א' דר"ח אדר, דאף שבמנין ימי החודש ה"ה יום ל' דחודש שבט (ויום א' דחודש אדר הוא יום ב' דר"ח "שור"ע אה"ע סק"ו ס"ו)), מ"מ, להיותו גם (יום א' ד)ר"ח אדר, ה"ה בכלל "משנכנס אדר מרבין בשמחה" (וראה לקמן הערות 14, 53).

(12) ובכל יום – משעה לשעה ומרגע לרגע, ובפרט מתפלה לתפלה, כידוע שבכל תפלה נעשית עלי' לדרגא נעלית יותר בכל עניני האדם והעולם*.

(13) ומחודש אדר (פורים) נמשך גם בכל השנה כולה (וראה לקמן ס"ו).

(* להעיר מהרמז בפרשת השבוע – והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה גוי" (כה. כ). "תלת זימנין ביומא כו' אינון מגרמיהו סלקין גזפיהו כו", "בשעת ג' תפלות שבכל יום" (זהר ח"א רכז, ב. ח"ג נט, א. ובפ' הרמ"ז שם. וראה תו"א ריש פרשתנו). וע"פ המבואר בזהר בהשמטות השייכות לפרשתנו השייכות לענין השמחה (הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו ע' א'תסא) – י"ל, שעי"י שבתלת זימנין ביומא .. דסלקין גזפיהו נוסף בענין השמחה.

א. מהענינים המיוחדים דיום הש"ק זה שבהתחלת חודש אדר – כמפורש בגמרא¹ (והובא להלכה²) "משנכנס אדר מרבין בשמחה":

שמחה – כל השנה כולה זמנה הוא, כי: שמחה היא ענין כללי ועיקרי בעבודת ה', כמ"ש "עבדו את ה' בשמחה"³, "עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב"⁴, וכפס"ד הרמב"ם⁵ "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא"; וכיון שעבודת ה' היא במשך כל חיי האדם, כמאד"ל⁶ "אני נבראתי לשמש את קוני", הרי גם השמחה (תנאי עיקרי בעבודת ה') היא במשך כל חיי האדם, בכל עניני ואופני העבודה⁷, ובכל שינויי המצבים

(1) תענית כט, סע"א.

(2) במג"א אור"ח סו"ס תרפו. – אף שלא הובא ברמב"ם וטוש"ע (ראה השק"ט בזה בשו"ת חת"ס אור"ח סק"ס. ניומקי אור"ח סתרפ"ו).

(3) תהלים ק, ב.

(4) תבוא כח, מז.

(5) הל' לולב בסופן.

(6) משנה וברייאת סוף קידושין.

(7) הן בעבודה דיראת ה', והן (ועאכו"כ) בעבודה דאהבת ה'** (שהיא עיקר העבודה, "לית

(* ואולי י"ל שכיון שהרמב"ם פוסק בהל' דעות (פ"א ה"ד) שצ"ל "שמח כל ימיו" נלא רק בעת עשיית המצוה, אלא שמחה ב"דעות" (מצב הנפש) – ודלא כהסוגיא בשבת (ל. ב.) ששמחה שאינה של מצוה (שמחה סתם) על"י נאמר ולשמחה מה זה עושה). אין מקום להוסיף דין פ"ע "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כיון שה"מרבין בשמחה" הוא (בעיקר) בנוגע למצב הנפש (ולא כ"כ) בנוגע לענין מסויים במעשה בפועל, כמו "משנכנס אב ממעטין בשמחה" (הל' תעניות פ"ה ה"ח) שינוי בלאה"כ "כל ימיו" (ולהריבוי והוספה בהשמחה בנוגע למצב הנפש – לא נחית). וראה לקו"ש ח"א ע' 338 בהערה.

** ובלשון הרמב"ם: "השמחה .. באהבת האל כו".

ב. ויש לבאר תחילה תוכן הענין ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה":

בהטעם ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה" – מפרש רש"י: "ימי נסים היו לישראל, פורים ופסח".

וצריך להבין הטעם שרש"י מוסיף "ימי נסים .. פורים) ופסח" (כקושיית המפרשים²¹) – ובשתיים:

(א) השייכות ד"פסח" ל"משנכנס אדר מרבין בשמחה".

(ב) ועיקר: מטעם זה ("ימי נסים .. פורים ופסח") צריכים להרבות בשמחה (לא רק בחודש אדר, אלא) גם בחודש ניסן, שהיו בו נסים [ועד שמרומז בשמו – "ניסן" מלשון "נס" ²², ובב' גונין, "נסי" ²³ נסים] ²⁴, ונסים גדולים יותר מהנסים שבחודש אדר (פורים), כידוע ²⁵ שהנסים דפסח (יצי"מ) היו נסים גלויים שלמעלה מהטבע, משא"כ הנס דפורים הי' מלובש בטבע (בפרטי המאורעות שבמגילת אסתר שלכאורה נראים כמו דבר טבעי), ועוד ועיקר, שגם לאחרי הנס דפורים "אכתי עבדי אחשורוש אנן" ²⁶. ואעפ"כ, הציווי ד"מרבין בשמחה" הוא בחודש אדר דוקא.

גם צריך להבין:

מהלשון "מרבין בשמחה", הוספה וריבוי על השמחה שבכל השנה, משמע, שהשמחה דחודש אדר היא אותה סוג

דחודש אדר (א' אדר) ¹⁴, ועומדים ביום השני דחודש אדר – יום זה – שאז מתחיל עיקר ושלמות הענין ד"משנכנס אדר) מרבין בשמחה".

ומודגש ביותר בקביעות שנה זו, שב' אדר חל ביום השבת – "וביום ¹⁵ שמחתכם אלו השבתות" ¹⁶ – שעי"ז נוסף בהענין ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה" בשתיים: (א) התחלת חודש אדר היא בג' ימים רצופים ¹⁷ של שמחה יתירה (גם ביחס לחודש אדר עצמו) – ב' ימים דר"ח ויום השבת ¹⁸, "בתלת זימני הוי חזקה" ¹⁹, (ב) הוספה יתירה בעיקר ושלמות ה"מרבין בשמחה" לאחרי "שנכנס אדר" – בשני באדר – גם מצד ענינו של יום השבת.

וע"פ הידוע ²⁰ ש"כל המועדים של השנה .. ככולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן", יש לבאר גם הקשר והשייכות ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה" לפרשת השבוע שבו חל (בשנה זו וברוב השנים) התחלת חודש אדר – פרשת תרומה, כדלקמן.

14 משא"כ היום שלפניו, עם היותו יום א' דר"ח אדר, ה"ה גם יום ל' שבט, ואדרבה: להיותו יום השלושים דשבט (שיש בו השלימות דכל השלושים יום, ג"פ עשרה ימים), מודגש בו ענינו של חודש שבט יתיר מאשר ענינו של חודש אדר, ולכן אין זה "משנכנס אדר" בשלימות. 15 ספרי בהעלותך י"ד, י"ד.

16 ויש לומר, שהשמחה דחודש אדר מוסיפה גם בהשמחה דיום השבת, והשמחה דיום השבת מוסיפה בהשמחה דחודש אדר – ע"ד מאו"ל (זבחים צא, רע"א) "אטו שבת למוספין אהנאי לתמידין לא אהנאי" (בתמי').

17 ומתאים גם להקביעות דהתחלת השנה – ג' ימים רצופים דקדושת יו"ט (ר"ה) ושבת. ובחול' – ג' פעמים ג' ימים רצופים דקדושת יו"ט ושבת – גם בחג הסוכות, ובשמע"צ ושמח"ת (כמדובר בארוכה בהתחלת השנה).

18 להעיר מהרמזו בלשון הכתוב "וביום שמחתכם (אלו השבתות) .. ובראשי חדישיכם".

19 ב"מ קר, רע"ב. וש"נ.

20 של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

21 ומהם: א"ר אור"ח סתרפ"ה סק"ח. שו"ת שאילת יעב"ץ ח"ב ספ"ח. ועוד (וראה לקו"ש חט"ז ע' 344 ואילך – שקו"ט בהתירוצים דמפרשים הנ"ל, עיי"ש).

22 ראה פס"ז בא, יב, ב.

23 ברכות נז, רע"א ובפרש"י והדא"ג מהרש"א שם.

24 ריבוי נסים – נוסף על הריבוי בכמות, גם ריבוי באיכות, ע"ד נס בתוך נס (שבת פח, א. ושי"נ).

25 ראה תו"א מג"א ק, א. לקו"ת צו טז, ב. שער האמונה פט"ו ואילך. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ג ע' ריב, וש"נ.

26 מגילה יד, א.

וצריך להבין:

מאי אולמי דנס פורים, שבגללו "קיימו מה שקבלו כבר", "קבלוה .. מאהבת הנס", ברצון ובשמחה (לא באונס), מהנס דפסח, יציאת מצרים, שבהמשך לזה הי' מתן-תורה באופן ש"קבלוה באונס"?

ואדרבה: כללות הענין דיצי"מ הי' מתוך נסים גדולים (כמ"ש³² "הנסה (הכי עשה נסים) אלקים לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים (הם נפלאות) ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים גו") שלא בערך לגבי הנס דפורים (כנ"ל ס"ב), ואעפ"כ, לא היתה קבלת התורה ברצון ובשמחה, "מאהבת הנס שנעשה להם", אלא בנס פורים דוקא!

ד. וההסברה בזה – בהקדם הביאור בהחידוש דנס פורים שלא מצינו דוגמתו (גם) בהנס דפסח:

נס פורים הי' באופן ד"אתהפכא חשוכא לנהורא" – "ונהפוך הוא גו"³³, "החודש אשר נהפך גו"³⁴ – "שנתהפך לב אצחשורוש לטוב, אותו הפה עצמו שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך, הוא עצמו אמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם"³⁵; משא"כ בנס פסח – הרי גם לאחרי שפרעה הסכים לשלוח את בניי, "בשלח פרעה את העם"³⁶, נהפך לבו, כמ"ש "ויהפך לבב

שמחה שישנה בכל השנה, אלא שבחודש אדר היא באופן ד"מרבין בשמחה".

ולכאורה, השמחה דחודש אדר, בגלל הנסים שנעשו לישראל ("ימי נסים היו לישראל"), היא, סוג שמחה בפ"ע, שאינו שייך (לכאורה) להשמחה דכל השנה כולה, "שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן".

ג. ויש לומר הביאור בזה:

נוסף על הנס דפורים מודגש בפורים גם הקיום דמתן-תורה – כמ"ש²⁷ "קיימו וקבלו היהודים, ופרשו חז"ל²⁸ "קיימו מה שקיבלו כבר", כי, במתן-תורה "כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית .. מכאן מודעא רבה לאורייתא (שקיבלוה באונס²⁹) .. הדור קבלוה בימי אחשורוש" (מאהבת הנס שנעשה להם²⁹).

ועפ"ז י"ל בביאור הקשר והשייכות ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה, ימי נסים היו לישראל פורים ופסח" – ש"פסח" (יצי"מ) תכליתו ומטרתו מתן תורה, כמ"ש³⁰ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", וזוהי השייכות דפסח (ששלימותו במ"ת) לפורים שבו "קיימו מה שקיבלו כבר"³¹.

27 אסתר ט, כז.

28 שבת כח, א.

29 פרש"י שם.

30 שמות ג, יב.

31 להעיר מהמבואר במק"א (לקו"ש שבעה ערה

21 שבהוספה ד"פורים) ופסח" מרמזו רש"י שהחייב ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה" הוא לא (רק) מצד שמחת פורים ("אדר), אלא מפני מעלת החודש שהביא ל"ימי נסים .. פורים ופסח" – כי, לידתו של משה רבינו בחודש אדר היא סיבת שניהם: פורים – "כיון שנפל פור בחודש אדר, שמה (המן) שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" (מגילה ג, ב), ופסח – יצי"מ ע"י משה רבינו, מושיען של ישראל, עיי"ש בארוכה.

וע"פ מ"ש בפנים, יש להוסיף, שהשייכות דפורים ופסח היא לא רק בסיבת הנסים (לידת משה ב' אדר), אלא גם (ובעיקר) בהנסיים עצמם (שהרי הטעם ש"מרבין בשמחה" הוא – בפשטות – מצד הנסים עצמם), ששניהם קשורים עם מתן-תורה (ענינו של משה רבינו, שנולד ב' באדר).

32 ואתחנן ד, לד ובפרש"י.

33 אסתר ט, א.

34 שם, כב.

35 תו"א מג"א צד, ב.

36 ר"פ בשלח.

ה. ומצד מעלת הנס דפורים גדלה המעלה דשמחת פורים (גם לגבי השמחה דפסח, "ראשון לרגלים"⁴¹ שהם "מועדים לשמחה"⁴²) – "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע"⁴³, ועד"ז (ומעין זה) מעלת השמחה דחודש אדר (גם לגבי חודש ניסן, "רוב החודש בקדושה .. כעין י"ט"⁴⁴ שענינו שמחה) – "משנכנס אדר מרבין בשמחה":

נס ושמחה (שמחה כתוצאה מנס) – שייכים זל"ז, כי, נס ענינו פריצת גדרי הטבע, וגם תכונת השמחה שפורצת גדר⁴⁵. וגודל השמחה באופן של פריצת גדר היא לפי ערך הפריצת גדר שבנס⁴⁶. ובנוגע לענינו:

אף שכללות ענין הנסים הוא באופן של פריצת גדרי הטבע, מ"מ, עיקר ושלמות הענין דפריצת גדר הוא בנס דפורים יותר מבנס דפסח, כי: פריצת גדר פירושה (לא ביטול הגדר, אלא) שישנו גדר ואעפ"כ נעשה פריצת גדר. ולכן, הנס דפסח, להיותו נס גלוי שלמעלה מהטבע (גילוי מלמעלה), ה"ה בעיקר ביטול (ולא כ"כ) פריצת גדרי הטבע; משא"כ הנס דפורים, להיותו נס המלוכש בטבע (מצד התחתון), הרי כל ענינו הוא פריצת גדרי הטבע, שבלבושי הטבע (תחתון) גופא נעשית פריצת גדרי הטבע – נס המלוכש בטבע.

הנס שנעשה להם" (שלאורה אין זה "אתערותא דלתתא מצד עצמם") – דכיון שהנס הוא בלבושי הטבע, מצד התחתון, ה"ז באופן דאתערותא דלתתא מצד עצמם.

(41) ראה ר"ה ד, א.

(42) נוסח התפלה דיו"ט.

(43) מגילה ז, ב.

(44) שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ט.

(45) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(46) להעיר, שגם ב"פריצת גדר" יש חילוקי

דרגות בעילוי אחר עילוי – ע"ד חילוקי הדרגות שבעבודה ד"בכל מאדך", שעם היותה בלי גבול, "מאד", ה"ז "מאדך", "מאד שלך" (ראה תו"א מקץ

פרעה גו' וירדוף אחרי בני ישראל"³⁷, עד ש"וינער ה' את מצרים בתוך הים גו' לא נשאר בהם עד אחד"³⁸ – "לאכפייא לסט"א בלבד לבטלם ולהכניעם"³⁹.

בסגנון אחר קצת: בנס פסח, נס גלוי שלמעלה מהטבע – מודגש בעיקר הגילוי מלמעלה, "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"³⁹, ובמילא נתבטל המנגד (מצרים). והחידוש דנס פורים, נס המלוכש בטבע – שעיקר ההדגשה היא על הפעולה בהתחתון ומצד התחתון, שלכן, לא מספיק ביטול המנגד, אלא יש צורך בהפיכתו לטוב.

ובהתאם לזה ישנו גם החילוק בקבלת התורה:

לאחרי נס פסח שעיקרו הגילוי מלמעלה, היתה גם קבלת התורה מצד הגילוי מלמעלה – ש"כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית", "הר הוא בחינת אהבה עליונה שנק' הר, כגיגית שהוא בחי' דבר המקיף סחור כל עלמין, שע"ז נתעורר בהם האהבה", וכיון ש"התעוררות זו בלבם לקבלת התורה .. לא ה' מצדם בבחירה ורצון אשר מעצמם לבד, אלא ע"י הגילוי מלמעלה", ה"ז כמו "שקבלוה באונס"; משא"כ לאחרי נס פורים נעשה הקיום דקבלת התורה ("קיימו מה שקיבלו כבר") "מאהבת הנס שנעשה להם" (בימי אחשורוש) – דכשם שהנס שנעשה להם ה' בעיקר מצד התחתון (נס המלוכש בטבע), נעשה גם הקיום דקבלת התורה "מעצמם, שלא ע"י התעוררות מלמעלה .. אתערותא דלתתא מצד עצמם .. ברצון גמור"⁴⁰.

(37) שם יד, ה"ח.

(38) שם, כז"כ.

(39) נוסח הגש"פ.

(40) תו"א מג"א צח, סע"ד ואילך. – וע"פ מ"ש בפנים יש לתוּך עם פרש"י "שקבלוה" "מאהבת

ובאותיות פשוטות:

הגאולה (נס) דפסח – להיותה ע"י ביטול המציאות דמצרים, "לא נשאר בהם עד אחד", הרי, כשנתבטל המנגד אין חידוש כל כך בהגאולה; משא"כ הגאולה (נס) דפורים – כיון שגם לאחר הנס נשאר אחריו בכל תקפו, ועד ש"אכתי עבדי אחרורו אנן", ואעפ"כ, לא זו בלבד שבטלה גזירת המן, אלא אדרבה, "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם"³³, "כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות"⁴⁷, "משנה⁴⁸ למלך אחרורו"⁴⁹, היינו, שבזמן הגלות גופא נעשה מעמד ומצב של גאולה – הגאולה היא באופן של פריצת (ולא ביטול) גדרי הגלות.

ומזה מובן שעיקר ושלימות ענין השמחה באופן של פריצת גדר בהפריצת גדר דשמחה גופא (ע"ד מ"ש⁵⁰ "פריצת עליך פריץ", "ופריצת" ב"ופריצת"⁵¹) הוא בשייכות לנס פורים (שהנס הוא באופן של פריצת גדר), ולכן, שמחת פורים דוקא היא באופן של פריצת גדר בשלימות – "עד דלא ידע", שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה, ועד"ו (ומעין זה) בהשמחה דחודש אדר, "החודש אשר נהפך גוי", שמזה למדים⁵² ש"כל החודש כשר למקרא

מגילה"⁵³ – "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ריבוי אמיתי שלמעלה ממדידה והגבלה.

ו. ואעפ"כ מוסיף רש"י גם הנס דפסח ("מרבין בשמחה", "ימי נסים היו לישראל, פורים ופסח") – כי, השלימות האמיתית דשמחה (כתוצאה מהשלימות האמיתית) דהנס, היא, בחיבור ב' המעלות דפורים ופסח גם יחד:

המעלה דנס פסח – שעל ידו מתגלה דרגא נעלית יותר, נס גלוי שלמעלה מהטבע, אבל לאידך, ה"ז רק מצד הגילוי מלמעלה, ולא מצד התחתון (ואדרבה – שמבטל מציאות התחתון); והמעלה דנס פורים – שהוא מצד התחתון, נס המלוכש בטבע, אבל לאידך, ה"ז נס בדרגא תחתונה, נס המלוכש בטבע, ולא גילוי שלמעלה מהטבע.⁵⁴

ובסגנון פשוט: בנס פסח היתה הגאולה ממצרים, אבל הגאולה היתה ע"י ביטול המציאות דמצרים, ולא באופן שנתהפכו לטוב. ואילו בנס פורים נתהפך לב אחרורו לטוב, אבל לא היתה גאולה מהגלות דאחרורו, "אכתי עבדי אחרורו אנן".

(53) ויש לעיין בנוגע ליום א' דר"ח אדר, האם הוא בכלל "החודש אשר נהפך גוי", "כל החודש כשר למקרא מגילה" – כיון שאינו שייך למנין הימים דחודש אדר (שכל הימים שבו הם בהמשך זל"ו), אלא למנין הימים דחודש שבט, ל' שבט. (54) ראה תו"א מג"א ק, א, ש"הנסים שבהתלבשות הם ע"י אות ה' אחרונה דשם הוי' .. והנסים נגלים הם ע"י אות י' דשם הוי' .. הנסים שבהתגלות הן בחי' הגבה למעלה".*

(* ובהמשך הענין שם, ש"מעלה יתירה זו (בנסים שבהתגלות) הוא רק ענין ההתגלות בלי לבוש, אבל בעצם האור, הרי בנסים שבהתלבשות הוא ממקום עליון יותר הרבה .. רק שמפני גדול האור בבחי' א"ס ממש אינו יכול להאיר בגלוי" (והמדובר כאן הוא בנוגע לענין ההתגלות, ולא בנוגע לעצם האור).

לט, ד. ובכ"מ, ובמילא ה"ז במדידה והגבלה לגבי דרגא נעלית יותר.

(47) אסתר ט, ד.

(48) שם י"ד, ג.

(49) כמו יוסף שנעשה "משנה" לפרעה מלך מצרים (שהי' מושל בכיפה, כמו אחרורו (מגילה יא, סע"א. מכילתא בשלח יד, ה)) – ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים" (מקץ מא, כז).

(50) וישב לה, כט.

(51) ראה שיהת ליל שמח"ת שנה זו. קונטרס משיחות ש"פ וישב שנה זו. ועוד.

(52) ירושלמי מגילה פ"א ה"א – הובא ברמ"א אור"ח סתרפ"ו ס"ז.

ז. עפ"ז יש לבאר גם שייכותה של שמחת חודש אדר ("משנכנס אדר מרבין בשמחה", "ימי נסים היו לישראל") להשמחה דכל השנה כולה – הוספה וריבוי באותו סוג שמחה ("מרבין בשמחה"):

שמחת פורים וחודש אדר ("החודש אשר נהפך גו") בגלל הפריצת גדר בנס שמצד התחתון (אתהפכא חשוכא לנהורא, שנתהפך לב אחשורוש לטוב), קשורה גם עם הענין ד"קיימו מה שקיבלו כבר", "הדור קבלוה בימי אחשורוש" ("מאהבת הנס שנעשה להם"), ברצון גמור (כנ"ל ס"ד) – שענינם אחד – המשכת אלקות בהתחתון ומצד התחתון: בנוגע לבני – שמקבלים התורה בבחירה ורצון גמור ("קיימו מה שקיבלו כבר"), ובנוגע להעולם – אתהפכא חשוכא לנהורא, הפיכת המנגד לטוב (שנתהפך לב אחשורוש לטוב).

וכיון שבפורים נעשית השלימות דקבלת התורה (בבחירה ורצון גמור) על ובכל השנה כולה, מובן, שגם שמחת פורים (וחודש אדר) פועלת על ובכל השנה כולה – שכללות העבודה דקיום התומ"צ מתוך שמחה תהי' בעיקר מצד התחתון, היינו, לא באופן שהעיקר הוא הגילוי מלמעלה שמבטל התחתון, אלא באופן שחודר בהתחתון ונעשה מצד התחתון – פריצת גדר התחתון, שמתהפך לקדושה.

וענין זה מרומז בפירוש רש"י "משנכנס אדר מרבין בשמחה, ימי נסים היו לישראל פורים פסח" – שהשמחה דפורים (ואדר) כתוצאה מהנס שמצד התחתון וקבלת התורה מצד התחתון, נמשכת ופועלת גם בהשמחה שבכללות העבודה דקיום התומ"צ כפי שהיא מצד פסח, יצי"מ (ותכליתה ב) מ"ת⁶¹, כיון

והשלימות האמיתית היא בחיבור ב' המעלות גם יחד⁵⁵ – גילוי דרגא נעלית ביותר שנמשכת וחודרת ונעשית גם מצד התחתון. ובסגנון פשוט – גאולה מהגלות (גם מהגלות שבזמן אחשורוש), אבל, לא ע"י ביטול המנגד (כבפסח), אלא ע"י הפיכתו לקדושה (כפורים).

ויש לומר, שענין זה מרמז רש"י בההמשך ד"ימי נסים .. פורים פסח"⁵⁶ – חיבור ב' המעלות (פורים ופסח) גם יחד, כפי שיתגלה בגאולה העתידה לבוא שתהי' "כימי צאתך מארץ מצרים"⁵⁷ (פסח שלאחרי פורים), שאז יהיו נסים בדרגא נעלית ביותר – "אראנו נפלאות"⁵⁷, "נפלאות" גם בערך להנסיים דצי"מ⁵⁸, וביחד עם זה, לא תהי' הגאולה ע"י הביטול דמצרים (כב"ימי צאתך מארץ מצרים", פסח שלפני פורים), אלא ע"י הפיכת מצרים לקדושה, כמ"ש⁵⁹ "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד"⁶⁰.

55 ראה תו"א שם, ש"מרדכי .. רצה שיהי' ב' המעלות בפורים, שהאור הגדול הזה יאיר ג"כ בגלוי".

56 להעיר, שפורים הוא ב"אדר הסמוך לניסן" (ולא ב"אדר הסמוך לשבט"), משום "מיסמך גאולה לגאולה", "פורים לפסח" (מגילה ו, סע"ב ובפרש"י).

57 מיכה ז, טו.

58 ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

59 צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

60 ראה תו"א מג"א (צד, א) שהנס דפורים שנתהפך לב אחשורוש לטוב הוא מעין השלימות דלעת"ל באופן ד"אתהפכא חשוכא לנהורא, ולא לאכפייא לסט"א בלבד לבטלם ולהכניעם כמו בשאר גלות דכתיב למכה מצרים .. כי גם אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' והלכו עמים רבים וגו'". – ולהעיר גם ממאור"ל כל המועדים בטלים לימות המשיח חוץ מפורים (מדרש משלי פ"ט, ב. רמב"ם סוף הל' מגילה), היינו, שהגילויים דכל המועדים הם "כשרגא בטיהרא" ביחס להגילויים דלעת"ל, משא"כ הגילוי דפורים יהי' נרגש בתוקף גם לעת"ל (ראה תו"א מג"א צ, ד. ובכ"מ), כיון שגם בזמן הזה הוא מעין השלימות דלעת"ל.

61 ע"י העבודה דספירת העומר בחודש אייר

נמכר עמו, אמר הקב"ה לישראל, מכרתי לכם תורתִי כביכול נמכרתי עמה (כאילו⁶⁷ כתב ויקחו אותי⁶⁸) . . נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר⁶⁹ ועשו לי מקדש.

ובהמשך המדרש⁷⁰: "ויקחו לי תרומה, הה"ד⁷¹ תורה צוה לנו משה . . מורשה, אל תהי מורשה אלא מאורסה, מה חתן זה כל זמן שלא נשא ארוסתו הוא הוה פראדורין לבית חמיו (הוא בא לבית חמיו בראיות פנים של כבוד ודרך מנחה ודורון)⁷², משנשאה הרי אבי' בא אצלה, כך עד שלא ניתנה תורה לישראל ומשה עלה אל האלקים, משנתנה תורה אמר הקב"ה למשה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ונקודת הענין⁷³ – שבעשיית המשכן (פרשת תרומה) נשלמה הכוונה דמתן־תורה (יתרו ומשפטים) בהמשכת אלקות למטה⁷⁴ גם מצד ועל ידי התחנות, כי מתן־תורה עיקרו הגילוי מלמעלה, "עליונים ירדו לתחתונים"⁷⁵ נוגם הענין ד"תחתונים יעלו לעליונים"⁷⁵ הוא

שמתבטלת ה"מודעא רבה לאורייתא" (גם מלמפרע), ומתגלה שקבלת התורה היא גם מצד התחנות, בבחירה ורצון גמור⁶².

ח. וע"פ האמור לעיל שהענין ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה", "ימי נסים היו לישראל", קשור עם (הנס ו)קבלת התורה ("מאהבת הנס שנעשה להם") מצד התחנות דוקא – יש לבאר גם הקשר והשייכות לפרשת השבוע, פרשת תרומה:

פרשת תרומה היא הפרשה שלאחרי (ובהמשך ל)מתן־תורה – בפרשת יתרו, והמשכה בפרשת משפטים, "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני"⁶³, ועד לסיומה דפ' משפטים וחומתה "עלה אלי ההרה גו' ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה גו'"⁶⁴. וההוספה והחידוש שבפרשת תרומה לגבי מתן־תורה (בפרשיות יתרו ומשפטים) – שהענין דמתן־תורה הוא לא רק מצד הגילוי (נתינה) למעלה, אלא גם ובעיקר מצד התחנות, כמודגש בעשיית המשכן (התוכן דפרשת תרומה).

וההסברה בזה:

על הפסוק⁶⁵ "ויקחו לי תרומה" ("ויקחו" דייקא, ולא "ייתנו") – איתא במדרש⁶⁶: "יש לך מקח שמי שמכרו

שבינתיים – שהעבודה דספה"ע היא ביור והעלאת התחנות מלמטה למעלה (ראה דרושי ספה"ע בלקו"ת אמור ובמדבר. ובכ"מ), ומרומנו גם בשם החודש (שכל הימים שבו קשורים עם מצות ספה"ע) – "איר" – ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל (מאור"א א, פד. ועוד), ד' רגלי המרכבה, שענינה ביטול התחנות (מרכבה) להעלין (הרוכב).

(62) ויש לומר, שב"החודש אשר נהפך גו' נרמות גם הפיכת ה"מודעא רבה לאורייתא" (שקבלוה באונס) לקבלת התורה בבחירה ורצון גמור.

(63) פרש"י ר"פ משפטים (ממכילתא שם).

(64) כד, יב.

(65) ריש פרשתנו (כה, ב).

(66) שמור"ר ריש פרשתנו (יפ"ל"ג).

(67) פי' המ"כ. ובפי' יפה תואר (בפי' מ"ש בהתחלת הענין "ויקחו לי תרומה, הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי גו'") – "שהקב"ה כביכול לקוח לישראל בשביל התורה".

(68) ובהמשך הענין (שם, ו): "בנוהג שבעולם אדם לוקח חפץ מן השוק שמה יכול לקנות בעליו, אבל הקב"ה נתן תורה לישראל ואומר להם כביכול לי (אותי) אתם לוקחים, הוי ויקחו לי תרומה". וראה זהו פרשתנו קמ, ב – הובא ונתבאר בתניא פמ"ז.

(69) שם, ח.

(70) שם, ז.

(71) ברכה לג, ד.

(72) פי' המ"כ. וראה גם פי' מהר"ו.

(73) ראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 150 ואילך.

(74) כמאד"ל "אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן" (במדב"ר פי"ג, ב. פי"ב, ו. ובכ"מ).

(75) תנחומא וארא טו. שמור"ר פי"ב, ג. ועוד.

כי, החידוש וההוספה דפרשת תרומה (עשיית המשכן) על פרשיות יתרו ומשפטים (מתן-תורה) הוא ע"ד ובדוגמת החידוש וההוספה דפורים על מתן-תורה – המשכת אלקות למטה מצד ועל ידי התחתון דוקא, דירה לו ית' בתחוננים⁷⁹; ומצד זה נוסף בהשמחה באופן של פריצת גדר (כנ"ל ס"ה) – כמארו"ל⁸⁰ "ביום שמחת לבו⁸¹ .. ביום שעמד המשכן שהיתה שמחה גדולה בישראל⁸² שהקב"ה שורה אצלם", ע"ד ובדוגמת השמחה דפורים וחודש אדר, "משנכנס אדר מרבין בשמחה".

ט. ובפרטיות יותר – יש בהתחלת פרשת תרומה ב' ענינים:

(א) "ויקחו לי תרומה" – כפירוש חז"ל דקאי על תורה (כנ"ל ס"ח), וכמרומו גם בתיבת "תרומה", תורה מ', תורה שניתנה למ' יום⁸³, היינו, שגם בתורה, חזמתו של הקב"ה, מודגש בעיקר שייכותה למטה – שניתנה למ' יום, מצד שייכותה לגדרי העולם⁸⁴.

(79) וענין זה מרומז בשם החודש – "אדר" – "אדר, א' דר, שממשיכים הא' שהוא הקצה היותר עליונה להיות לו דירה בתחוננים ממש" (אוה"ת פרשתו ע' א'תקכו).

(80) שמו"ר פ"ב, ה.

(81) שה"ש ג, יא.

(82) גם לגבי השמחה דמ"ת – "יום התנות, זה מתן תורה" (תענית כו, ב במשנה. שמו"ר שם).

(83) זח"ג קטט, א (הובא באוה"ת פרשתו ע' א'שנא). – ולהעיר ממכילתא (ר"פ בשלה. שם טז,

ד) "לא ניתנה התורה כו' אלא לאוכלי המן, ושוי* להם אוכלי תרומה" (ראה בעה"ט ריש פרשתנו**).

(84) ולהעיר, שעיקר הצורך במ' יום הוא כשביל

שהתחתון יוצא ממקומו ובא למקומו של העליון, "לביט חמיו", היינו, שאין זה המקום שלון, ועיקר הענין דהשראת השכינה ע"י התחתון ובמקומו של התחתון הוא ע"י עשיית המשכן – "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" ("אבי בה אצלה"), שע"י עבודת התחתון נעשה התחתון מוכן ומשכן לשבתו ית', ועד לדרגא הכי נעלית⁷⁶ – המשכת וגילוי העצמות, "דירה לו (למהותו ועצמותו) ית' בתחוננים"⁷⁷.

ועפ"ז מובן הקשר והשייכות דפרשת תרומה ל"משנכנס אדר"⁷⁸ –

(76) ולהעיר מתו"א פרשתנו פ, ב: "העל" צריך להיות התחלה מלמטה, כמו שמגביהים הבנין שמגביהים מלמטה וע"ז ממילא מתעלה כולו כו' (וראה גם תו"א בראשית ד, א), ועוד כי נעוץ סופן בתחלתו, אני ראשון ואני אחרון כו'".

וראה לקו"ת נצבים מה, א: "ושקל בפלס הרים .. פלס הוא המשקל של עץ ארון ורצועות תלוין בראשו (שקורין בעומין) ששם שוקלין את הדבר הניתן בו, ואריכות וכובד העץ ומרחקו הוא המכריעו", ומסיים (בהערה בחצעה"ג) "ובזה נוכר ענין ושקל בפלס כו' ש"פ תרומה", ריש לומר, שבה מודגש הקשר והשייכות להעבודה ד"תרומה" – עשיית המשכן.

(77) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו.

ובכ"מ. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ריש ע' ח. וש"נ.

(78) ובהדגשה יתירה ביום השבת (פרשת תרומה) שבהתחלת חודש אדר** – כי, ענינו של יום השבת הוא "מזמור שיר ליום השבת, שמשבת מזיקין מן העולם שלא זיקין .. שאין הפי' להשבת לגמרי שלא יהיו כלל, כי אם שלא זיקין, והוא בחי' אתהפכא חשובא לנהורא .. ע"ד שהי' בפורים שהפה שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך הוא שאמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם" (אוה"ת תהלים (יהל אור) מזמור צב בתחלתו (ע' שכת)).

(* ודוגמתו בפורים – ש"עצם האור .. בנסים שבהתלבשות (שהם) למעלה מנסים גלויים) הוא ממקום עליון יותר הרבה" (כנ"ל בשוה"ג להערה 45).

(**) ובפרט כשיום השבת חל בב' אדר, יום השלישי מא' דר"ח אדר – שנוסף על השייכות דמ"ת ליום השבת, "זכר"ע בשבת ניתנה תורה לישראל" (שבת פ"ג ב, ב), שייך גם ליום השלישי, "אוריאלן תליתאי כו' ביומא תליתאי" (שם פ"ג, א), ומזה מובן שגם מ"ת דפורים ("קיימו מה שקיבלו כבר") שייך ליום

(ה)שלישי, שבו מודגש החיבור דעליון ותחתון, בירור התחתון בתכלית השלימות (ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 232 ואילך. חכ"א ע' 110 ואילך. ועוד).

(* בכמה דפוסים: "ושניים לה".

(**) ושם: "ויקחו לי (תרומה), לי עולה מ', היינו עין יפה (בהפרשת תרומה) אחז מארבעים".

שקיבלו כבר", קבלת התורה בבחירה ורצון גמור מצד התחתון (תורה מ')⁹³, והנס ד'ונהפוך הוא", "החודש אשר נהפך גוי", שנתהפך לב אחשוורוש לטוב (בירור העולם)⁹⁴.

ויקר עליהם מה שהקב"ה קורא התרומה של כסף זהב שהם שלו – פי' מהרוזן), ובהמשך הענין "נבחר שם מעושר רב .. נבחר שמו של מרדכי מעשירו של המן .. מה עשה אותו רשע, הוציא כל כסף וזהב שהי' לו ונתן לאחשוורוש .. כיון שבא הרשע עם הממון אמר לו המלך הכסף נתון לך, אמר הקב"ה כך אתם מוכרים שלי על שלי, שנאמר כי לי בני ישראל עבדים, וכתוב לי הכסף ולי הזהב, חיך מה שאמרת הכסף נתון לך וגו', כך ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן" – ע"ד שבטול גזירת המן היתה עי"ז ש"הקדים שקליהן לשקליו" (מגילה יג, סע"ב), מחצית השקל, מ"ג' התרומת האמורות כאן" (פרש"י ריש פרשתנו).

93) להעיר מהשייכות דמ' לפורים, שכמה מהמצוות דפורים מתחילים באות מ': "מקרא מגילה", "משלוח מנות", "מתנות (לאבינוים)", "משתה (ושמחה)" – נתבאר בסה"ש תשמ"ט ח"א ע' 332 ואילך (בשייכות להדגשת עבודת המטה כפורים).

94) ויש לקשר זה גם עם התחלת פרשת תצוה* שקורין במנחה – "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו ויבאו אלך שמן זית גר להעלות נר תמיד גו' מערב עד בוקר": עבודת אהרן בהעלאת הנרות היא (לא באופן של המשכה וגילוי מלמעלה, אלא באופן של העלאה מלמטה, מצד התחתון. ובהו גופא "מערב עד בוקר", שהתחלה היתה מצב של "ערב" (חושך) ואח"כ נעשה מצב של "בוקר" (אור) – כהסדר ד'בריייתו של עולם" (תחתון) ויהי ערב (ואח"כ) ויהי בוקר" (ריש ברכות), בירור החושך דנה"ב, ואח"כ גילוי האור דנה"א.

ובפרטיות יותר: "נר תמיד" קאי על התורה (שהיא למעלה משינוי הזמנים), ואף שענינה המשכה וגילוי מלמעלה, מ"מ, כדי שיהי' גם מצד התחתון צ"ל "להעלות נר תמיד" – ע"ד הענין דתרומה, תורה מ', מצד גדרי התחתון; ו"מערב עד בוקר" קאי על קיום

* להעיר מטייכותה לשבעה באדר – להיותה הפרשה היחידה שלא נזכר בה שמו של משה רבינו, פטירת משה, אלא נקרא "ואתה". העצמיות דמשה שלמעלה משם, לידת משה (ראה בארוכה לקו"ש חס"ז 342 ואילך, חכ"א ע' 173 ואילך. חכ"ו ע' 204 ואילך. וש"ג) – ובמילא שייכת גם ל"משכנס אדר מרבין בשמחה", "ימי נסים .. פורים ופסח", "כנ"ל הערה 13.

(ב) ועוד ועיקר – "ויקחו לי תרומה" כפשוטו, כמפורש בפסוק שלאח"כ⁹⁵ "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת וגו'", י"ג (ט"ו)⁸⁶ דברים דעוה"ז הגשמי שישראל⁸⁷ מפרישים ומרימים להקב"ה⁸⁸ ("תרומה" – לשון הפרשה⁸⁹, ולשון הרמה⁹⁰), "לי לשמי"⁹¹, לעשות מהם משכן ומקדש להשראת השכינה למטה בעוה"ז הגשמי, דירה לו ית' בתחתונים.

וב' הענינים שבפרשת תרומה (תורה מ', ובירור העולם) הם בהתאם לב' הענינים שבפורים⁹² – "קיימו מה

לימוד תושבע"פ* (שהיא בריבוי מופלג לגבי תושב"כ) – לימוד ההלכות בנוגע להנהגה בעולם. (85) ש, ג.

86) ראה לקו"ש חכ"א ע' 153. וש"ג. 87) כל הסוגים שבכ"ז, כמרומו בהר"ת ד"זהב וכסף ונחושת": "זהב" – זה הנותן בריא, "כסף" – כשיש סכנת פחד, "נחושת" – נתינת חזקה** שאמר תנו (אגרת הטילול (לאחי המהר"ל) חלק הרמז אות ז. וראה תו"ש עה"פ (אות לח)).

88) להעיר מהשייכות לשיעור היומי ברמב"ם בהלכות נדרים: (א) ענינים "לכונן דעותיו ולתקן מעשיו .. דרך עבודה לשם .. סיג לפרישות" (סוף הל' נדרים – השיעור דמוצש"ק) – ע"ד ובדוגמת התוכן ד"תרומה", הפרשה לה'. (ב) "נדר" אותיות נ' דר (אוה"ת מטות ע' ארעו), המשכת וגילוי שער הנו"ן באופן של דירה – ע"ד ובדוגמת ענינו של חודש "אדר", א' דר (כניל הערה 79).

89) פרש"י ריש פרשתנו. וכ"ה בת"א ותיב"ע כאן. 90) זהו פרשתנו קמו, א.

91) פרש"י שם. 92) להעיר משמו"ר פרשתנו (פל"ג, ה) "ויקחו לי תרומה, הה"ד נבחר שם מעושר רב" (שחיב

* ומורמו ב"תרומה", שהיא תרי ממאה. שרומ לתושב"כ ותושבע"פ (אוה"ת פרשתנו ע' א"שג. ועוד). ** וי"ל גם "חולה" למעליותא – "חולת אהבה" (שה"ש ב. ה). ועד לחולי בגלל התשוקה להתגלות שער הנו"ן. כיון שיש לו רג הגילוי דמ"ט שני"ב, "חולה" בגימטריא מ"ט (ראה סטהמ"צ (להאיר"ל) פ' וירא. לקו"ת ברכה צו. ב. ובכ"מ). והעצה ל"חול"י זה – "ויקחו לי תרומה", תורה מ', כ"י. ע"י העבודה דתורה נמשך ומתגלה גם שער הנו"ן (ד"ה חמישים שע"ב נברא בעולם תר"ג).

בלבו של אדם⁹⁹, כמרומו בדיוק הלשון "ושכנתי בתוכם", "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כאו"א"¹⁰⁰, ומלבו של אדם – לביתו הפרטי, שנעשה בית תורה תפלה וגמ"ח, ומביתו – לחלקו בעולם, ועי"ז לכל העולם], הרי, ע"י "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"¹⁰¹ נעשה עיקר ושלמות הענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – כפשוטו ממש, בבית המקדש (דאקרי משכן¹⁰²) השלישי, "מקדש¹⁰³ אדני כוננו ידיך"¹⁰⁴.

(99) כולל ובמיוחד ע"י עבודת התפלה – "עבודה שלב" (תענית ב, סע"א), ועי"ז "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", כל א' כפי נדבת לבו, ע"ד שמצינו בקרבנות (תפלות במקום קרבנות תקנום) שהם "ריח ניחוח לה" – "אחד המרכבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים" (מנחות בסופה).

- (100) ראה אלשיך עה"פ. של"ה טט, א. ועוד.
 (101) תניא רפל"ז.
 (102) עירובין ב, א.
 (103) בשלה טו, ז.

(104) ואף ש"מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא מן השמים .. כוננו ידיך" (פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א), "בנינא דקב"ה" (זח"ג רכא, א) – הרי, ממאוד"ל (כתובות ה, א) "גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דבמעשה שמים וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (ביד אחת), ובמעשה צדיקים כתיב מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך" (בשתי ידיים**), מוכח, ש"מקדש אדני כוננו ידיך"

(* ראה ירושלמי ריש שקלים: "ג' תרומות נאמרו בפרשה הזאת, תרומת אדנים ותרומת שקלים ותרומת המשכן .. מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי זו תרומת שקלים" – לקנות מהם קרבנות ציבור, שכנגדם תקנו התפלות.

(** כ"ה (ב' ידים) בתוס' שם ובפרש"י עה"פ. אבל ברמ"ז לוח"ג שם: ג' ידות, יד הגדולה יד החזקה יד הרמה. ובלקו"ת נשא (כא, ב ואילך) מתוך ביניהם – שחיבור שתי הידים הו"ע ג' ידות, יד הג' שלמעלה ומחברת ב' הידים (ובסיום הענין (כג, ב) מקשר עם ד' ידות והחמישית לפרעה).

ולענין מהשייכות יד הג' שלמעלה ומחברת ב' הידים (יד הרמה) "לפורים" – כיון שעל ידה נעשה הביטול דעמלק והמן (תנ"א גמ"א צה, ג'ד).

ותכלית השלימות דכהנ"ל היא בגאולה העתידה⁹⁵:

בנוגע לפורים – שנוסף על בירור והפיכת עניני העולם כפי ששייך בזמן הגלות, ש"אכתי עבדי אחשורוש אנן", ה"ז נעשה בתכלית השלימות בהגאולה העתידה לבוא שעלי' נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", כמרומו בההמשך דפורים ופסח, "מי נסים .. פורים ופסח" (כנ"ל ס"ו);

ובנוגע לפרשת תרומה – שנוסף על השראת השכינה במשכן ומקדש כפי ששייך בכאו"א מישראל⁹⁶ בכל מקום⁹⁷ ובכל זמן, גם בחוץ לארץ ובגלות בזמן הגלות [מתחיל ועיקר מ"בית"⁹⁸ קדושה

המצוות (שכו"כ מהם תלויים בזמן), וכללות העבודה דבירור והעלאת העולם – ע"ד הענין דתרומה כפשוטה.

(95) גם בנוגע לתורה – "תורה חדשה מאתי תצא" (ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג), שעיקר ושלמות הענין דתורה (כולל ובמיוחד פנימיות התורה*) יהי לעתיד לבוא.

(96) ראה שמו"ר (פרשתנו) פל"ג, ח: "בשעה שאמר הקב"ה למשה על עסקי המשכן, אמר לפניו, רבש"ע, יכולין הם ישראל לעשותו (בתמי'), א"ל הקב"ה, אפילו אחד מישראל יכול לעשותו, שנאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו".

(97) ועפ"ז יומתק לשון המדרש (שם, א) "בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש".

(98) ד"ה ועשו לי מקדש תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 150). ושם: "עיקר הכוונה היא שהאדם יהי בבחי' משכן .. שהאלקות ישכון בנפשו בגילוי .. ואף גם בזמן שבהמ"ק קיים זאת היתה עיקר הכוונה .. להיות שכינת עונו בתוך כאו"א, ועל זה הו"ע הקרבנות, דענינם קירוב האדם לאלקות, וכמ"ש אדם כי יקריב .. תפלה** במקום קרבן". ועפ"ז אולי י"ל, שהשראת השכינה בתוך כאו"א היא באופן נעלה יותר מהשראת השכינה במשכן ומקדש. ועצ"ע.

(* להעיר מהשייכות לפורים – "לבסומי בייך", שרומנו על פנימיות התורה (ראה סה"מ תש"ח ע' 125 ובהנ"ע עה שם).

(** שהיתה גם בזמן הקרבת הקרבנות בביהמ"ק – ראה תמיד רפ"ה.

ובפרטיות: בלימוד התורה (תורה מ') – ע"י הוספה בהיגיעה שבתורה, כולל ובמיוחד בלימוד פנימיות התורה בהבנה והשגה בשכל האדם; במצות הצדקה (תרומה כפשוטה) שהיא כללות כל המצוות¹⁰⁹ – להוסיף בהנתינה לצדקה לא רק מעשר, אלא גם חומש (מצוה מן המובחר¹¹⁰), וגם יותר מחומש, עד ל"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו"¹¹¹ ("כופר נפשו"¹¹²); והוספה בכללות הענין דעשיית משכן ומקדש להקב"ה – בלבו של אדם, בביתו הפרטי (נוסף על בתים ומוסדות ציבוריים דתורה תפלה וגמ"ח), בחלקו בעולם, ובכל העולם, כולל גם הפעולה על אוה"ע בהמצוות שנצטוו בני נח¹¹³, כהכנה לקיום היעוד "אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד".

והתעוררות מיוחדת בענין שהזמן גרמא – מבצע פורים – להתחיל ולהשלים מבעוד מועד כל ההכנות הדרושות למבצע פורים בכל העולם כולו, "כל"¹¹⁴ היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש (שאחרית וראשית שלו¹¹⁵) הקרובים והרחוקים¹¹⁶, "למגדול ועד קטן"¹¹⁷, "מנער ועד זקן" טף¹¹⁸ ונשים¹¹⁹ – שלא ישאר אפילו יהודי אחד בפנה נדחת בקצוי תבל שלא

וענין זה מרומז גם בהמשך הפרשיות מתרומה עד סוף ספר שמות (ע"ד הרמזו בההמשך דפורים ופסח), שבהם מדובר בארוכה ובפרטיות אודות הציווי דעשיית המשכן וכליו ובגדי כהונה – בפרשיות תרומה תצוה ותשא¹⁰⁵, ועשייתם בפועל – בפרשיות ויקהל פקודי, אשר, כל ענינים אלו יחזרו ויתקיימו בפועל ממש ובתכלית השלימות בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו – "קהל גדול ישובו הנה"¹⁰⁶ (ויקהל), באופן ש"אתם תלוקטו לאחד אחד (פקודי) בני ישראל"¹⁰⁷, שאז יקיימו כל הענינים שבספר הקרבנות (ויקרא) בפועל ממש – הקרכת הקרבנות ע"ג המזבח בביהמ"ק השלישי, "ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם.. כמצות רצונך"¹⁰⁸.

י. מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

בעמדנו ביום הש"ק פרשת תרומה, משנכנס אדר, יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהנהגדה המשותפת שלהם – המשכת אלקות למטה מצד ועל ידי התחתון, כנ"ל.

הוא "מעשה צדיקים", והביאור בזה*, שע"י "מעשה צדיקים" ("מעשינו ועבודתינו" ד"עמך כולם צדיקים") נעשה כאו"א מישראל שותף להקב"ה (לא רק במעשה בראשית, שנבראו ביד אחת, אלא גם בעשיית המקדש בשתי ידים.

105) נוסף על הציווי דכיוור וכנו, קטורת ושמן המשחה – גם הענין דלוחות שניות לאחרי עבודת התשובה, מ"ת מצד התחתון, מעין ודוגמת "קיימו מה שקיבלו כבר".

106) ירמי' לא, ז.

107) ישעי' כז, יב.

108) ראה תוי"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז

פ"ז ואילך. ועוד.

* נוסף על הביאור בפשטות שחשיב מעשה ידי אדם (ועשו לי מקדש) מצד וע"י העמדת השערים (ש"טבעו בארץ שערי"), שנחשבת כאילו בנאו כולו (ראה ב"ב נג, ב. וראה שערי זהר לטוכה שם).

109) ראה תניא פל"ז. ובכ"מ.

110) שו"ע יו"ד ר"ס רמט.

111) איוב ב, ד.

112) תשא ל, יב.

113) ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ח.

114) אסתר ט, כ.

115) מאו"א א, קפב. ועוד.

116) רחוקים בגשמייות, וגם (ועאכו"כ) רחוקים ברוחניות.

117) שם א, ה.

118) כולל ובמיוחד – באופן השייך אליהם

מצד עצמם (נוסף לכך שנכללים עם הגדולים ונגררים אחריהם), ובפרט שעל ידם נוסף גם אצל הגדולים.

119) שם ג, יג.

הנס על ההרים"¹²⁵, מתוך פריצת כל המדידות וההגבלות.

יא. ויה"ר שע"י הדיבור וההתעוררות דקבלת החלטות טובות להוסיף בהענינים האמורים באופן של נסים, מקבלים תיכף ומיד את השכר¹²⁶, במדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה¹²⁷ וכמ"פ ככה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה (הגדושה)¹²⁸ והרחבה"¹²⁹ – שנוסף עוד יותר בה"נסים" שבימינו אלה, "ימי נסים .. לישראל":

לכל לראש – שעוד ברגעי הגלות האחרונים מבטל הקב"ה כל הענינים הבלתי-רצויים דהמן ובניו ובני בניו,

– ופשיטא שאין מקום לפחד כו', כיון ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל"¹³⁰, וכמסופר במדרשי חז"ל¹³¹ בנוגע לימים שלפני פורים שהתינוקות אמרו למרדכי הפסוקים שלמדו בבית הספר: "אל תירא מפחד פתאום גו"¹³², "עוצו עצה ותופר גו"¹³³, "ועד זקנה אני הוא גו"¹³⁴, ו"כיון ששמע מרדכי כך שחק והי' שמח שמחה גדולה" –

ואדרבה – "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם", "ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם"¹³⁵,

יהי נכלל ב"מבצע פורים" (כולל גם באופן של פעולה נמשכת על ובכל השנה כולה – ע"י שלימות העבודה דקיום התומ"צ, "קיימו מה שקיבלו כבר").

וכל ענינים אלו – מתוך שמחה וטוב לבב, ו"מרבין בשמחה", ועד לאופן של פריצת גדר בהפריצת גדר דשמחה סתם, כמודגש בנס פורים (כנ"ל ס"ה), כולל גם שהעבודה היא באופן של פריצת גרי הטבע, למעלה מכל מדידה והגבלה.

ויש להוסיף, שהפריצת גדר שבענין הנסים (כולל ובמיוחד נס פורים) היא בהדגשה יתירה בשנה זו – הי' תהא שנת אראנו ונפלאות¹²⁰, ובפרט לאחרי שכבר עברו יותר משלשה (ימים, שבועות¹²¹ וחדשים¹²² מהתחלת השנה, "בתלת זימני הוי חזקה", וראו במוחש ("אראנו") כו"כ ענינים של "נפלאות"¹²³ – הרי בודאי שכל עניני העבודה דתומ"צ, ועאכו"כ הענינים השייכים לנס פורים, צריכים להיות באופן של "נס", מלשון הרמה¹²⁴, ועד ל"נפלאות" שלמעלה מ"נסים", "כמו

(120) בהוספה על הי' תהא שנת נסים – "נפלאות" שלמעלה מ"נסים", ובאופן ד"אראנו", בגלוי לעיני בשר.

(121) להעיר שבסיום ג' שבועות מהתחלת השנה באים לשמע"צ ושמח"ת, שבהם אומרים (בפסוקי ההקפות – כהקדמה להשמחה דהקפות באופן של פריצת גדר) "לעושה נפלאות גדולות לבדו" – ראה בארוכה שיחת ליל שמח"ת שנה זו. (122) ועד שנמצאים בהתחלת החודש הששי – ב"פ שלשה.

(123) כולל ובמיוחד – בנוגע לא' המדינות הגדולות שלאחרונה נתהפכה הנהגת חוקי המדינה בענינים השייכים לאמונה בה, ואולי י"ל שזוהי הכנה קרובה לקיום היעוד "אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכס אחד", "והיית לה' המלוכה", "ביום ההוא יהי ה' אחד ושמו אחד".

(124) ראה סידור (עם דא"ח) מד, סע"ב. סהמ"צ להצ"צ עג, א. ובכ"מ. – ולהעיר מהשייכות ל"תרומה", שהיא גם מלשון הרמה (כנ"ל ס"ט).

(125) סהמ"צ שם – ע"פ ל' הכי ישעי ל, ז.
(126) ראה תענית ת, ב. שו"ע א"ח סו"ס תקעא.
(127) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ת, ב ואילך.
(128) בגימ' (מלא וגדוה) – כבסידור (כת"י) הבעש"ט.
(129) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.
(130) תהלים קכא, ד. וראה אסת"ר רפ"י.
(131) אסת"ר פ"ז, ז (קרוב לסופו). וראה לקו"ש חכ"א ע' 206 ואילך.
(132) משלי ג, כה.
(133) ישעי"ה, יו"ד.
(134) שם מז, ד.
(135) אסת"ר, ז.

בכיפה) בעצמו מסייע לבנ"י לצאת מהגלות, "וכל שרי המדינות גו' ועושי המלאכה אשר למלך מנשאים את היהודים"¹³⁷,

ועד ש"ו הביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב גו' על הר קדשי ירושלים גו' בית ה'"¹³⁸ – לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, ועד לקדש הקדשים¹³⁹.

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד ממש, "משנכנס אדר", כו"כ ימים לפני גאולת פורים, באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, "כימי צאתך מארץ מצרים",

ובלשון חז"ל¹³⁶ – "מיסמך גאולה לגאולה", "פורים לפסח", ובזה גופא – גאולת פסח ("כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות") לפני גאולת פורים, ואז תהי' גם גאולת פורים בתכלית השלימות ("ימי נסים . . פורים ופסח") – שתמורת המעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן", הרי אחשורוש (המושל

(137) אסתר ט, ג.

(138) ישעי' סו, כ.

(139) ראה אוה"ח ר"פ במדבר: "מצינו (ראה

ב"ר פ"ה, ז) שבב' אמות שבין בדי הארון עמדו רווחים ס' ריבוא של ישראל".

(136) מגילה ו, סע"ב ובפרש"י. וראה לעיל הערה 56.